

Történelemszakkör a könyvtárban

Pedagógusok és a könyvtár-tudomány-kutatói számára egyaránt nagy gond, hogy a többnyire szegényes könyvtárlományú és helyiség gondokkal küszködő iskolai könyvtárak mellett miként nevelhetik rendszeres könyvtárlátogatóvá, könyvszerető emberekké a felnövekvő ifjúságot. Az általános iskolás korúak számára a közművelődési könyvtárakból kialakított gyermekkönyvtárak — ahol jól működnek — máris hasznos segítő társai az oktató-nevelő munkának. A középiskolák, szakmunkásképző tanintézetek tizenéveseinek érdeklődését ritkán irányítja azonban a könyv felé általánosan szervezett mozgalom, esetleg intézmény.

Törzsolvasók lettek

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 25. számú fiókkönyvtárának munkatársai számítanak ennek a korosztálynak növekvő tudásszomjára, tárgyi, szakmai kíváncsiságára. Kerületük, a XIX., vagyis Kispest — munkáskerület. Az itteni tanintézetek diákjainak többsége fizikai dolgozók gyermeke. Ezek a fiatalok otthonukban nem mindig találnak megfelelő olvasnivalót, nevelőikre, iskolai környezetükre várna a feladat, hogy bevezessék őket az olvasás tudományának — vagy szenvedélyének — szakmai berkeibe.

Molnár Sándorné könyvtáros kezdeményezésére a MÜM 12. sz. iparitanuló-intézet első éves növendékei a szeptemberi irodalomórák egyikén ellátogatnak a könyvtárba. A rendhagyó magyaróra tananyaga: ismerkedés a könyvtár légkörével. Könyvtártörténeti bevezető után (egy kis lapozgatás a több száz éves kiadványok modern utánnyomású színes tablói között) kézbe veszik és használni tanulják a könyvtári segédeszközöket, kézikönyveket, szótárakat, lexikonokat. Ötvenhatvan ifjúnunkás böngészni egy-egy szeptemberi délelőttön a Kossuth Lajos utcai kis könyvtár olvasótermében a betűrendes katalógust és a búcsúzásnál már azt is tudják, mi a bibliográfia és hol kell keresni ismeretlen jelentésű idegen szavak magyar megfelelőjét.

A fiókkönyvtár legfrissebb felmérései szerint törzsolvasók közül kétszáz a szomszédos iparitanuló-intézet egykori hallgatói közül került ki.

Kutatni tanulnak

A kerület egyetlen gimnáziuma — Landler Jenő nevét viseli — a MÜM intézetéhez hasonlóan széles körű, minden diákot bevonó kapcsolatot ugyan nem tart fenn a könyvtárral, de két év óta rendszeresen itt tartja foglalkozásait az iskola történelemszakköre.

— Mi a pedagógiai jelentősége, értéke ezeknek a könyvtári délutánoknak? — kérdezzük a gimnázium történelemszakkör tanárát, Szatmári Tamást.

— A kéthetente ide látogató szakköri tagok megismerik a könyvtár belső rendjét, szervezetét, a könyvtárban való foglalatosság lehetőségeit. Fon-

tosabb talán, hogy ezek a diákok az önálló kutatómunka különböző fázisaival barátkoznak. Megtanulják, hogyan kell anyagot gyűjteni, szelektálni az olvasottakat, miként kell vázlatot készíteni, vagy „kutyanyelvet” egy-egy áttanulmányozott könyv alapján. Egyszóval: az okos, lényegre összpontosított olvasási mód elsajátításának jó lehetősége ez. A könyvtárban látottakat hasznosítják az iskolai munkában — egészen másként veszik kézbe a tankönyveiket például —, de hasznát veszik majd a továbbtanulók egyetemi éveikben is. Nem állnak majd tanácstalanul az első szemináriumi dolgozat elkészítése előtt, sem a vizsgák idején, több száz oldalas egyetemi jegyzetek betűtengerétől visszahőkölve. Iskolánk egyik fő feladata a XIX. kerületi hátrányos helyzetű tanulók továbbtanulását segíteni. Azt hiszem, ennek a szép igyekvésnek egyik jó módja a közös könyvtárlátogatás.

Jáhn és Landler

— Önálló kutatásokat is folytat ez a kis csoport?

— Elsősorban helytörténeti kérdések érdekelnek bennünket, a kerület munkásmozgalmi múltjának kevésbé ismert momentumai. Az elmúlt tanévben például Jáhn Ferenc életére vonatkozó dokumentumokat gyűjtöttünk. Jáhn Ferenc orvos volt, aki jelentős munkát végzett a legális, majd az illegális kommunista mozgalomban. Gyógyította, ingyenes gyógyszerekkel látta el a munkanélkülieket. Szociológiai felmérései a kerület munkáscsaládjainak nyomoráról — melyeket egy nyilvános kiállításon is demonstrált — a helyi csendőrség figyelmét is felkeltették, sokat írt erről a kiállításról az akkori sajtó is.

— A szakkör másik nagy témája az iskola névadójának, Landler Jenőnek az élete, munkássága. Nem 1919-es szereplését kutatjuk, erről az időről bőséges irodalom van már. Azt az eszmélet és emberi fejlődést vizsgáljuk, amelyet a Tanácsköztársaságig megtett. Könyvtárközi kölcsönzéssel megszereztük a „tizenhármak perét”, az 1904-es vasutasstrájk bírósági anyagát. Landler vállalta ebben a perben az egyik vádlott védelmét, oly sikerrel, hogy védőbeszéde alapján, amelyben a királyi ügyészt is megleckéztette, felmentették mind a tizenhárom vádlottat. Ez a peranyag annyira megragadta diákjaim fantáziáját, hogy dramatizált változatban az iskola nagyközönségének is előadták.

Könyvtár és iskola hasznos segítő társai egymásnak, ezt tanúsítja a kistérségi kezdeményezés sikere is. A könyvtárat látogató tanulóknak lényegesen jobb az általános tájékozottsága és tájékozódási készsége is. Fontos lenne tehát átgondolni az új oktatási idők kezdetén, miként lehetne mindenütt megszervezni a középiskolás tanulóifjúság rendszeres könyvtári munkáját és hogyan lehetne növelni a könyvtárak pedagógiai szerepét.

(lőcsei)